

NAŠE HLASY

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY—NEZÁVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TÝDENÍK

No. 31 (278) Vol. VIII.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

Saturday July 28, 1962

ZMĚNY VE VLÁDĚ VELKÉ BRITANIE

S. Redina.

Min. předseda Macmillan provedl v posledních týdnech rekonstrukci své vlády a vyměnil několik členů svého kabinetu a min. asistenty. Mezi propuštěnými ministry nacházíme zejména Selwyn Lloyda, ministra financí, Harolda Watkinsona, ministra obrany, a dále ministry vnitra, výchovy, spravedlnosti a j. Jedná se o nejrozsáhlejší rekonstrukci vlády od II. světové války a pochopitelně tato událost rozvířila politickou hladinu ve Vel. Británii a vyvolala kritiku nejen u opozičních stran Dělnické a Liberální, nýbrž samotné vládní strany Konservativní. Někteří z propuštěných ministrů zaujímali klíčové postavení v Konservativní straně, což podtrhuje závažnost důvodů provedených změn.

Bezprostřední příčinou, která vedla k této rekonstrukci, nutno spatřovat v tom, že Konservativní strana ztrácí v doplňovacích volbách hlasy a mandáty ve prospěch strany Dělnické a strany Liberální, která se opět dostává k životu z politického propadlště. Tento odklon voličů od vládní strany je důsledkem hospodářské situace země. Min. předseda Macmillan, který převzal politické vedení Vel. Británie za těžké politické krize, která následovala po invazi Suez, prokázal vynikající kvality státníka a prozíravost nutnou pro jeho úřad. Lze mít za to, že nynější rekonstrukce vlády byla dobře uvážena jak s hlediska věcného tak i časového.

Nové jmenování členové vlády jsou poměrně mladšího věku — nejmladší z nich má 31 let a nejsou nikterak politickými nováčky. Min. předseda bude tudíž moci s mladší garniturou řešit politické a hospodářské otázky, které ho čekají v bezprostřední budoucnosti.

Vel. Británie stojí před historickým rozhodnutím ohledně vstupu do Evropského hospodářského společenství. Min. předseda Macmillan je si vědom toho, že Vel. Británie musí se stát členem tohoto společenství, má-li si udržet hospodářský a politický význam na evropském kontinentě, k němuž geopoliticky nesporně patří. Politika "Splendid isolation", která platila ještě na začátku tohoto století, náleží nenávratně do minulosti.

Při rozhodnutí o rekonstrukci vlády hrál u min. předsedy Macmillana nesporně úlohu také časový moment. Příští rok budou se totiž konat ve Vel. Británii všeobecné volby. Má-li být získána zpět důvera voličů pro vládní stranu, nutno začít bezprostředně s účinnými opatřeními fiskální a hospodářské politiky, která by zlepšila stav dosavadní. Noví členové vlády s novými ideami a čerstvým pracovním elánem mohou být zárukou úspěchu.

Pozorujeme-li způsob, jak se provádí rekonstrukce vlády v zemích svobodného světa, neubráníme se srovnání se změnami vlády v Sovětském svazu a satelitních zemích. Před několika měsíci stal se v Československu nepohodlným ministr Barák. Nebyl prostě vyměněn jiným oddaným členem komunistické strany, nýbrž z ministerského křesla odešel přímo do žaláře jako zločinec, odsouzen za zločiny, které pravděpodobně ani nespáchal. Vezmeme-li v úvahu komunistickou diktaturu, pranic lychom se nedivíme, kdyby za krátký čas zločinec Barák stal se prezidentem nebo ministerským předsedou a vyměnil si své místo v kriminále s p. A. Novotným nebo Širokým.

V dohledné době mají do Kanady přiletět první rodiny čínských uprchlíků z Hong-kongu. V této souvislosti se oficiální orgán ministerstva občanství a imigrace "Citizen" ve svém červnovém čísle zmiňuje o pěkných úspěších p. Lem Wong-a a jeho rodiny v Londonu, Ont. Má celkem sedm dětí a z nich 3 jsou doktoři, 1 právník a 1 vědec. Jeden z torontských čínských listů konstatoval, že městský úřad sociální péče nevyplácí podporu ani jednomu občanu čínského původu.

OMYL NEBO NEDOSTATEK ODVAHY PŘED 15 LETY?

Ivo Ducháček

K 15 VÝROČÍ ODMÍTNUTÍ MARSHALLOVY PLÁNU ČESKOSLOVENSKÉM, 9. ČERVENCE 1947 V MOSKVĚ BYL PŘEDEHROU 25. ÚNORA 1948 V PRAZE. — DNES SE ČITÍ TRAGIKA VYNUCENÉHO ROZHODNUTÍ PŘED 15 LETY. — MŮŽE K D Y BÝT CHYBA NAPRAVENA?

Na 9. července letošního roku připadá už patnácté výročí sovětského ultimata Československu. Prostřednictvím Klementa Gottwalda Stalin tehdy pohrozil československé vládě a lidu nejtěžšími následky, kdyby neodvolaly svoje jednomyslné rozhodnutí připojit se k plánu hospodářské prosperity Evropy na základě Marshallovy dolarové pomoci.

Dosah sovětského ultimata a hlavně dosah tehdejšího rozhodnutí ultimatu vyhovět a podrobit se ruské vůli nebyl snad tehdy v červenci před patnácti lety tak očividně jasný, jako je dnes. Mnozí z nás tehdy dost bláhově ještě věřili tomu, že i po 9. červenci 1947 svoboda a prosperita českého lidu bude moci být zajištěna, že i po 9. červenci 1947 Československo bude moci jít vlastními cestami více méně jako neutrální země — nebo jak říkával Masaryk, jako most mezi západem a východem. To byl ovšem omyl. Devátý července v Moskvě byl předeheur k Praze 25. února 1948 — právě tak jako ruský zábor Podkarpatska, byl předeheur k sovětskému ultimatu a komunistickému puči.

Kdo ví, jak by se byla vyvíjela politika ve střední Evropě, kdyby si byla československá vláda v exilu troufala v březnu 1945 veřejně žalovat svět na sovětskou násilnost na Podkarpatské Rusi. Nečinila tak v marné naději, že mlčení nad zábojem na Podkarpatsku zachrání před podobnou ruskou akcí Slovensko, Moravu a Čechy. A kdo ví, jak by se byla vyvíjela politika ve střední Evropě, kdyby si byla československá vláda troufala 9. července 1945 sovětské ultimatum odmítnout, veřejně světu poručet o brutálních hrozbách Josefa Stalina a Vjačeslava Molotova na adresu Prahy a jít svou cestou stůj co stůj.

Připomínat si mylná rozhodnutí a chyby z minulosti je sice poučné, ale právě v dnešní době dvojnásob trpké. Ve světě západoevropského hospodářského rozmachu a prosperity, síly a politického sebevědomí na všechny strany, je totiž jasné vidět tragické dalekosáhlé dosahy sovětského ultimata z 9. července 1947. Právě v tomto historickém červencovém týdnu konaly se v Paříži důležitě poradě mezi generálem de Gaullem a západoněmeckým kancléřem Adenauerem o společné cestě k sjednocení Evropy — k Evropě sdružené kolem politického usmíření a hospodářské součinnosti mezi oběma průmyslovými velmocemi Francií a Německem. K nim se pojiť Itálie, Holandsko, Belgie a Lucembursko. Ve čtvrté se o členství přihlásilo také spojenecké Norsko. Čeká se na přístup Anglie — ale kontinentální Evropa na základě dohody mezi de Gaullem a Adenauerem nebude už zdržovat dosavadní sjednocovací proces čekáním na rozhodnutí Anglie. Toto rozhodnutí není přirozeně snadné vzhledem k zámořským závazkům, které Anglie má vůči jednotlivým členům britského společenství národů od Austrálie a N. Zeelandu přes Kanadu až ke Ghaně a Indii.

Na osudový začátek měsíce července připadá americký svátek nezávislosti. Slavili jsme jej zde minulou středu. Zatím co západní Evropa jednala o sjednocení, prezident Kennedy měl projev v hi-

storické Filadelfii, kde — jak jsme vám už hlásili — přihlásil také Ameriku za člena atlantického svazku národů. Rekl to takto: "Prohlašuji zde na tomto místě a nyní, v den americké nezávislosti, že Spojené státy jsou připraveny na prohlášení souročenství. Už teď jsme připraveni projednat se sjednocenou západní Evropou, jakým způsobem a jakými cestami vytvořit Atlantické společenství, oboplně výhodné souročenství mezi svazkem států, který teď vzniká v západní Evropě, oním starým svazkem amerických států, který zde vznikl před 175 lety."

Den na to President Kennedy se vrátil k tomuto dynamickému konceptu americko-evropského politického a hospodářského společenství. Víme, že toto společenství sdruží nejmočnější státy světa, kde se pracující vrstvy těší jak nejvyššímu stupni občanských svobod, tak také nejvyšší životní míře. Ale, jak výslovně zdůraznil president Kennedy, atlantické společenství nesmí být

výlučným spolkem národů bohatých, který by se stavěl lhostejně a nevšímavě k bídě málo vyvinutých zemí.

Z rozhodnutí Stalina a československých komunistů Československo aspoň zatím stojí bohužel mimo tento dynamický proud západních demokracií. Říkáme: dočasně mimo. President Kennedy nepovažuje dnešní rozdělení světa za trvalé. Ve svém projevu ve Filadelfii mluvil o konečném cíli, o sjednocení "všech svobodných lidí na světě, a to, jak těch, kdo dnes jsou svobodní, tak oněch, kdo se zasloužili myšlenkou, že jednání dne zase svobodní budou."

President Kennedy měl v právě citované větě na mysli celou řadu národů a zemí. Mezi nimi přirozeně Československo, které se právě v těchto dnech ve světle událostí na západě — z u o v u zamýšlí nad tím, jak před 15ti lety bylo z tohoto čínorodého procesu směrem k vyšší prosperitě a demokracii bohužel vyloučeno.

Pokračování na st.4

EVROPA A POKUSY VE VESMÍRU

Průzkum vesmíru je technicky složitá a finančně nákladná věc — a zatím pouze dvě velké světové mocnosti, Spojené státy a Sovětský svaz, mohly připravit a začít uskutečňovat lety umělých oběžnic kolem země a ke vzdáleným planetám. Širokou a skutečně mezinárodní záležitost může z průzkumu vesmíru učinit jen účinný systém mezinárodní spolupráce. Neslyšeli jsme zatím, že by na Východě Sovětský svaz byl ochoten vzdát se svého monopolu a připustit, aby s ním nebo nezávisle na něm pracovaly na průzkumu vesmíru také jiné státy.

V západním světě Spojené státy sice ještě dlouho budou mít vedoucí postavení, ale už také v západní Evropě jsou položeny základy ke společnému programu průzkumu vesmíru. Zárodkem tohoto programu je zlatá stříbrná program britský, který byl nyní rozšířen účasti dalších pěti zemí. Velká Británie, Francie, Z. Německo, Itálie, Holandsko a Belgie založily v Londýně společnou Evropskou organizaci pro rozvoj vesmírných raket a vypracovaly

pětiletý program, který roku 1966 vyvrcholí vysláním první umělé družice do vesmíru. S evropskými zeměmi spolupracuje také Austrálie, která poskytne odpalovací základnu.

Až Evropská organizace pro rozvoj vesmírných raket, známá pod zkratkou "ELDO", vyšle do vesmíru první družici, bude to výsledek společného evropského úsilí: první stupeň vesmírné rakety dodá V. Británie, druhý Francie, třetí Z. Německo, Itálie, Belgie a Holandsko přispějí technickým zařízením. Do programu organizace ELDO je zahrnuto vysílání umělých oběžnic s různými praktickými úkoly, zvláště v oboru telekomunikace. První evropské rakety nebudou tak silné, aby mohly vynést člověka na oběžnou dráhu kolem země, budou však mít takovou nosnost, že budou moci dopravit asi 40 kg nákladu na měsíc. Středisko evropské organizace pro rozvoj vesmírných raket bude v Paříži, její správa bude svěřena radě zástupců šesti západoevropských zemí.

OTAZNÍK NAD NOVOTNÝM

Vedení KSČ a zejména Antonín Novotný osobně, se stavají čím dál tím více terčem nespokojenosti československého lidu, včetně sondruhů a funkcionářů strany. Není divu, že se v cizině vyvořily pověsti o brzké rezignaci Antonína Novotného a že celá řada západních listů pokládá situaci režimu a Novotného za tak vážnou, že těmto pověstem poskytl místo na svých stránkách. Stručnou zprávu v tomto smyslu přinesl 25. června bostonský list Christian Science Monitor a stejné zaznamenal tyto pověsti vídeňský deník Die Presse a některé britské listy.

Vskutku, slovo "změna" se zdá být ve vzduchu.

A podle všech známek k tomu můžeme dodat, že změnu dnešních neudržitelných poměrů v Československu si nepřeje jenom

mládež, ale zcela zřejmě velká většina národa. Tato touha po "změně" se projevuje — jak už jsme řekli — i v řadách strany a jejích funkcionářů, dokonce, jak se zdá, o ní možná uvažují i někteří členové komunistického vedení. Příznačný je v tom směru projev, který nedávno pronesl v Lisní J. Hendrych v přítomnosti sovětského velvyslance Z. Zimjani-na. Hendrych, podle Rudého práva z 25. června, mluvil v Lisní o dnešních čs. zásobovacích těžkostech a prohlásil: "Nebudeme se zdrážet, zejména teď v přípravách sjezdu, ukazat na nedostatky velmi otevřeně. . ."

Každý, kdo sleduje čím dál hlasitější projev nespokojenosti a kritiky, které jsou zřejmé z čs. tisku a z projevu stranických funkcionářů, se musí pozastavit nad touto Hendrychovou výzvou k otevřenější kritice.

CHRUŠČEV OPĚT PLÁČL DO BERLÍNSKÉ VODY

Zdeněk Šelep

Západ odložil další Chruščevův návrh na řešení berlínské problémy, návrh pozitivní a míru prospěšný. Takto, v různých obměnách a se svou obvyklou trpělivostí, komunistický tisk a rozhlasy komentuje poslední vývoj kolem Berlína. Vlastně ani ne vývoj — poslední sovětské řeči kolem Berlína. Chruščev pozitivně navrhl, aby západní jednotky opustily západní Berlín a byly nahrazeny vojáky polskými, československými, a snad dánskými a holandskými pod velením Spojených národů. O východním Berlíně Chruščev neřekl nic. O tom, že celé město by mohlo být pod mezinárodní kontrolou, rovněž nic neřekl. Nejen to: jak říká prohlášení amerického ministerstva zahraničí, Chruščevův poslední návrh není ani nový. Je jen obměnou mnoha jiných sovětských plánů, která měly vždy společného jmenovatele. Jejich cílem bylo oslabit západní postavení v západním Berlíně a připravit svobodnou část města k přechodu do východoněmeckého systému.

Do jaké míry byl Chruščevův návrh považován v západním světě a zejména ve Spojených státech za absurdnost je zřejmé už z jedné věci: Americký tisk ve středu zaznamenal Chruščevův projev a západní odmítnutí. Ohlasy se několik málo úvodníků. A ve čtvrté už celá věc nestála ani za řádku tisku. Diplomatiecké rozhovory o Berlíně budou ovšem pokračovat, ale Američané, stejně jako Angličané a Francouzi, nejsou ochotni trávit čas nesmyslnými věcmi, právě v době, kdy se děje tolik věcí daleko větší a zajímavějších, jako třeba úspěchy komunikační oběžnice Telstar. Co víc, nežádem o Chruščevovy návrhy pramení ještě z další jistoty: že západ nehodlá západní Berlín opustit a otevřít jeho bránu komunistickému vlivu. Že sovětské návrhy nepovedou nikam, pokud budou pozitivní jen pro Moskvu a prospěšné jen sovětské politice.

Toto všechno jsou ovšem důvody, proč v západních očích je Chruščevův návrh jen jednou z oněch bizarností, kterých si člověk může jeden den povšimnout a druhý den na ně zapomenout. Pokud jde o západ, Chruščevův projev byl skutečností. Pro Chruščeva ovšem nebyl. Jeho slova neplatila západu. Platila lidem v sovětském bloku. Chruščev musel o Berlín promluvit, a bezpochyby o něm bude mluvit znovu, aby se nezdálo, že sovětská politika v Berlíně dosáhla mrtvého bodu a nemůže se mista. Aby, jinými slovy, nebylo tak jasné vidět skutečný stav věcí.

ČETLI JSME:

"Sedmnáct měsíců v úřadě amerického ministra zahraničí mne utvrdilo v přesvědčení, že myšlenky americké revoluce, které inspirovaly naše dějiny, jsou i v dnešním světě nejmohutnějšími nositeli politického myšlení. Jako národ jsme vyrůstali v přesvědčení, že každému člověku přísluší určitá nezadatelná práva a že vládní pravomoc každého slušného režimu se musí opírat o svobodný výraz vůle lidu."

Bojovali jsme po celé generace, abychom tyto ideály uhájili a umožnili jejich hlubší zakotvení v americkém národním životě."

Dean Rusk ve článku "Na perutích svobody" v The Saturday Evening Post k výročí americké nezávislosti.

DUCHOBORCI

(Pokračování původní reportáže z Brit. Columbie)

Dr. V. Fandrlík

Odpírali vojenskou povinnost a vzít do rukou zbraň považují za hřích.

Nezabíjí ani zvíře a staré koně pustí do lesa, kde je nechají zahynout. Jsou přesvědčeni pacifistické, nechť ani, aby jejich děti chodily do kanadských škol, kde se prý učí o válkách a násilí, cvičí se pro vojenskou službu a učí se vraždit.

Církev pro ně také nikdy neexistovala, protože nevěří ani v písmo, ani jiné náboženské knihy, i když jejich náboženství je v podstatě primitivní křesťanství. Jelikož Bůh všemohoucí a vševědoucí a sám řídí myšleni každého člověka, nikdo nepotřebuje ani kněze, ani církevní organizace, která je hříšná, protože chce lidi ovládat a říkat jim co je dobré a zlé. Jedine Bůh ví, ne lidé a on to každému sdělí sám.

Koncem minulého století se ruská vláda rozhodla, že dá možnost Duchoborcům vyemigrovat do Kanady.

Jednání trvalo dosti dlouho a bylo umožněno teprve podstatnou finanční pomocí amerických Quakerů a morální pomocí ruské inteligence, mezi nimi Lva Nikolajeviče Tolstého. Kanada tehdy potřebovala zemědělce na osídlení nekonečných prerií a muže na stavbu dráhy a tak v r. 1898 emigrovalo 7.427 Duchoborců do Kanady a pěšky přešli přes prerie až do Saskatoonu.

Vláda jim vymezila půdu 160 akrů pro rodinu.

A dala mužům možnost pracovat na stavbě dráhy. Finanční pomoc byla poskytována jednak Quakery, jednak z fondů, které si dovezli Duchoborci sami. Kanadská vláda zaručila Duchoborcům náboženskou svobodu a svobodu jejich způsobu života, a na základě zvláštního "Order in Council" byli vyňati z povinnosti vojenské, ale za to se vzdali politických práv. Ty ostatně Duchoborci nikdy na Rusi neměli a také o ně nestáli, protože žádnou autoritu neuznávají. První potíž však byla s udělením půdy. Podmínkou bylo že každý převezme statek (home-stead) jako vlastní, a složí slib věrnosti kanadské vládě. Jen malá skupina Duchoborců přijala tyto podmínky a odtrhli se tak od své skupiny. Většina z nich odmítla vlastnictví půdy a odepřela složit přísahu, bránila se registraci obyvatelstva a novorozených a pochoptelně uznávala jen sňatky uzavřené podle Duchoborských zvyků. Hned s počátku, ještě na preriích se vytvořily tudíž tři sekty. Neodvislý Duchoborci, kteří převzali statky, složili slib věrnosti a tak se oddělili své skupině. Druhá skupina, tzv. Synové svobody (Sons of Freedom) jak se dnes nazývají, byli nekompromisní extrémisté a nechťeli se podrobit těmto podmínkám a konečně tzv. orthodoxní Duchoborci (nikoliv pravoslavní) kteří si chtěli za-

chovat příslušnost ke své skupině, ale hledali také kompromis. Jak najít přátelný vztah ke kanadské vládě.

Tehdejší vládce či prorok Duchoborců byl Petr Vasiljevič Veregin.

narozený v Rusku v r. 1858, který se stal vůdcem Duchoborců v r. 1886. Dřívější vůdce Petr Kalimov zemřel v r. 1880 a jeho vdova vládla šest let jako jeho nástupkyně. Rozhárane poměry si však vyžadovaly rázného muže a tím Petr Verigin byl. Jmenovala ho tudíž svým nástupcem. Byl iniciátorem emigrace do Kanady, třeba, že sám v r. 1898 nešel, protože byl uvězněn na Sibiři a propuštěn teprve v r. 1902. Chopil se vlády v Kanadě hned po svém příchodu a v r. 1908 seskupil na 6.000 nekompromisních extrémistů a odtáhl s nimi do Britské Columbie, kde dostali půdu. Veregin našel řešení, jak uspokojit vládu i své lidi.

Půdu nerozdělenou převzala společnost,

kteřou založil a která se nazývala Christian Community of Universal Brotherhood Ltd., všeobecně zvaná Doukhobor's Brotherhood. Lidi rozdělil podle vesnic a každá vesnice měla dva Společné domy, kde se pro 40 — 50 lidí hospodařilo a vařilo. Bratrství bylo majetkem a nikdo nadržel půdu vlastním jménem ani nemusil skládat přísahu.

Verigin byl silná osobnost, krásný člověk i ve své šedesátce, a vždycky obklopen děvčaty. Měl mezi Duchoborci nejen jakési "ius primae noctis", ale i "ius cuiuscumque noctis". (Právo na kteroukoliv noc.) a když obědně sezdával třeba deset, patnáct párů, přeskupil páry tak, jak "podle božského vnuknutí to považoval za vhodné" a někdy si jednu z těch nevěst nechal na několik týdnů pro sebe. Byl však také vynikající řečník s přímo magnetickou personalitou a všude uznávan a nazýván Veregin the Lordy. Znáám sám mnoho Kanadánů, kteří ho pamatují a všichni o něm měli nejlepší mínění.

Nadto byl schopným organizátorem.

Postavil pily a dílny, zřídil továrny na marmeládu, konzervárny ovoce, nařídil a zařídil štěpařství a pěstování zeleniny, získal trhy pro vejce, sýry a jiné výrobky a Bratrství za jeho vlády vzkvétalo.

Brzy se však proti němu vytvořila oposice zvaná Sons of Freedom,

kteří se stavěli proti tomuto obchodnímu vedení a hromadění blahobytu, jak tomu říkali. Stejně jako dříve v Rusku začali vypalovat statky těch vesnic, kde se lidem dobře dařilo, ničili auta, stroje a moderní vymoženosti jako nástroje ďáblův, odpírali posílat děti do školy, aby se tam nenakazily hříšnými myšlenkami a v brzkou sáhli i na dráhy, elektri-

cké vedení a komunikace, takže výbuchy a bomby byly na denním pořádku, statky hořely a vyřinuté vlaky byly běžným zjevem. Veregin proti nim bojoval a bouřil, ale marně.

Sám se stal obětí jejich terorismu v r. 1924.

když zahynul v železničním neštěstí. I když Encyclopaedia Canadana říká, že to byla nevysvětlitelná nehoda a jím místní starousedlíci pevně věří, že ho zabila skupina Duchoborců, protože považoval jejich manželky za svoje, je přece bez pochyby, že to byla bomba Synů Svobody, která zabil Duchobory jejich vůdce.

Nový vůdce, jeho syn Petr Petrovič Verigin, narozený v r. 1880, byl jen krátce v Kanadě na počátku století, vrátil se však do Ruska, protože nesnášel otcovu "pevnou ruku". Teprve v r. 1927 sevrátil z Ruska, aby se ujal vlády. Neměl ani autority, ani personalitu svého otce a jeho marnotratný a prostopášný život mu nedodal vážnosti náboženského vůdce a proroka. Byl stále na cestách a jeho nepřítomnost i prudká povaha nijak nepomohla překlenout konflikt s extrémisty. Synové svobody ho konečně odmítli, když se pokusil vyločit je z Duchoborské obce v r. 1937. Antagonismus se přišťřil, zhářství a terorismus znovu vzplnul a Krestová se stala střediskem tohoto hnutí.

"Synové svobody" podporováni starými extrémisty dobře cítili, že lidé jim odcházejí a mládež se odcizuje v kanadském prostředí. Chtěli proto zkazit dobrý poměr mezi Duchobory a kanadským obyvatelstvem, aby přinutili svoje příslušníky zůstat ve vesnicích. Stavěli se také proti školnímu vzdělání, protože se tam mládež mísila s obyvatelstvem jiných etnických skupin, odcizovala se a přizpůsobovala se životu průměrného Kanadana. Tím Duchoborská obec ztrácela svoji svébytnost a odnárodňovala se. Jejich terorism se obrátil proto hlavně proti školám a kde byla k tomu příležitost se vypalovali. Ještě dnes v některých obcích občané se pravidelně střídají v hlídce, školy jsou přes noc osvětlené, obehnané vysokým drátěným plotem a ostrnatým drátem. A tak tomu je leckde přes dvacet pět let. Zhořela také Vereginem založená továrna na marmeládu a konzervování ovoce a co nedokázali Synové Svobody, zničila hospodářská deprese třicátých let. Universal Brotherhood šlo do konkursu v r. 1938 a rok na to Petr Petrovič zemřel.

Vláda převzala veškeren majetek, a proplatila dluhy na něm vážnoucí, aby předešla exekucím a prodeji pozemků, na nichž Duchoborci hospodařili. Duchoborci hospodařili tudíž dnes na pozemcích, které patří státu.

(Dokončení příště.)

VELKÉ ATLANTICKÉ SBLÍŽENÍ

Hanus Hejny

K nejvýznamnějšímu zjevům současné doby patří snahy o hospodářské sblížení Spojených států a Společného evropského trhu. Toto sblížení se stalo pravděpodobnějším a konkrétnějším minulý čtvrtek, když americká sněmovna reprezentantů schválila příslušnou osnovu zákona. V příštích dvou týdnech začne osnovu projednávat senát, který ji — podle úsudku většiny pozorovatelů — nakonec rovněž schválí. Pak bude vláda Spojených států oprávněna sjednat se zástupci Společného Evropského trhu hospodářskou spolupráci, která by mohla znamenat takřka revoluci v mezinárodním obchodě ve svobodném světě.

Nový zákon by oprávnil vládu dohodnout snížení amerických cel při obchodním jednání s představiteli jiných zemí. Směla by nyní snížit až o polovinu, a směla by úplně odstranit cla na zboží dovážené ze zemí Společného evropského trhu — pokud se americko-evropský obchod s tímto zbožím rovná více než 80 procentům světového obchodu. Máme-li bez čísel a čísel stručně vyjádřit, co tato ustanovení znamenají, řekli bychom asi toto: Tak, jako nyní mízi celní přehrady mezi jednotlivými státy Společného trhu, budou patrně nižší i mezi Společným evropským trhem a Spojenými státy. Dojde k tomu za tří předpokladů: za prvé, že osnovu zákona, kterou nyní schválila americká sněmovna reprezentantů, schválí i senát. A to jak jsme řekli, je pravděpodobné; za druhé, že americká vláda využije pravomoci, které jí zákon poskytuje, a to je jisté jak dosvědčují projevy presidenta Kennedyho a už i to, že vláda osnovu sama navrhla; za třetí, že představitelé Společného evropského trhu budou o hospodářské sblížení s Amerikou rovněž usilovat, což se zdá být logické, ne-li historicky nevyhnutelné.

Snížování amerických cel oživí i obchod Spojených států se zeměmi v jiných částech světa, zejména v Jižní Americe, a usnadní hospodářskou podporu nově nezávislých zemí. Pro země komunistického bloku nový vývoj nijak slibný není; naopak, růst mohutného, dynamického hospodářského celku na Západě jim pů-

sobí už dnes velké starosti obchodní i politické.

Ale schválení předlohy nového zákona americkou sněmovnou reprezentantů má zvláštní význam nejen mezinárodní, nýbrž i vnitřní politický. Je za prvé potvrzením skutečnosti, že síly amerického izolacionismu jsou dnes v menšině a na ústupu. To neznamena, že se z americké scény ztratily zájmy a vliv těch podnikatelů, obchodníků a i některých odborových organizací, kteří by chtěli být nadále ochraňováni vysokou celní přehradou před soutěží z ciziny. Ale presidentovi Kennedymu se podařilo přesvědčit většinu z nich, že musí podřídit své vlastní zájmy zájmům celku a že nakonec budou mít sami prospěch ze všeobecného rozmachu, který bude jistě následovat po uvolnění mezinárodního obchodu. Nejprůvčetnějším presidentovým argumentem je pravděpodobně ustanovení v předloze zmíněného zákona, podle kterého ti, kdo novou konkurencí ciziny utrpí, budou mít právo na státní podporu nekolikého druhu. Na příklad dělník, který ztratí práci, protože jeho zaměstnavatel neobstojí ve zvýšené soutěži, bude mít nárok na podporu ve výši až 61 dolarů týdně po dobu až jednoho a půl roku, budou mu zčásti uhrazeny výlohy ze stěhování, nejde-li si nové místo v jiném městě, a bude mu usnadněno přeskolení.

Dále je to pozoruhodná událost z tohoto důvodu: Kongres se v poslední době nestavěl právě příznivě k četným návrhům presidenta Kennedyho a mnohé z nich jsou stále nevyřízeny. Ještě nedávno bylo velkou otázkou, zda v kongresu projde presidentův návrh na snížení tarifů. Nyní tedy prošel ve sněmovně reprezentantů, což byla obtížnější polovina cesty, a tiskoví komentátoři souhlasně označují výsledek za velké politické vítězství presidenta Kennedyho. Bylo to vítězství nestranické: kladné hlasy odevzdali jak demokraté, tak republikáni — bylo jich 298 — a hlasů záporných bylo jen 123. Dá se tedy říci, že návrh na snížení celních přehrad kolem Ameriky a na hospodářské sblížení se Společným evropským trhem se těší všeobecné podpoře.

POTŘEBUJETE-LI ÚVĚR NA KOUPI

domu	ledničky
auta	televíze

a nebo na jakýkoliv jiný účel, informujte se nejdříve u svého peněžního ústavu a porovnejte kolik zaplatíte jinde.

CZECHOSLOVAK /TORONTO/ CREDIT UNION LTD.

Úřadujeme v úterý a ve čtvrtek

od 7 do 9 večer, v sobotu od 1 do 4 odpo.

869A Bloor Street West.

Tel. LE. 4-3348

ROK POLITICKÉHO DĚNÍ

Ivo Ducháček

V mezinárodně politickém komentáři je neradno vyslovovat potěšení nad tím, že je poměrný klid, že se vyjasnilo, že je lépe, než před rokem bylo. Až příliš často se totiž stává, že to někde vybuchne, sotva je dopsáno nebo vyřčeno věta: "Situace se zlepšila." Řekneš: "Vyjasnilo se." A najednou se zase ozvou kanony na čínské pevnině a granáty začnou dopadat na protilehlé Čankajšovské opěvněné ostrovy Matsu a Quemoy.

Minulý týden přišlo mnoho zpráv, které potvrzují, že komunistická Čína soustředila větší počet vojsk do strategicky cenné oblasti Fu-

A přes to, že zkušenost radí ke krajní opatrnosti, nemůžeme se dnes vyhnout tomu, abychom optimisticky nesrovnali loňské s letošním. Přímá k tomu patří datum 1. července, které zde v Americe označuje víc než polovinu kalendářního roku. Je to totiž začá-

tek nového rozpočtového roku. V Americe tradičně státní rozpočet končí ke dni 30. června a začíná 1. červencem.

Je tedy v Americe chvíle uzavřít nejenom rozpočtově finanční rozvahu, ale také tu politickou.

Loň v této době se president Kennedy právě vrátil z vídeňského setkání s Chruščovem. Nad světem visel přízrak války. Rusové vydali tehdy nové ultimátum ve věci Berlína. Leckdo předpovídal čelní střetnutí mezi Amerikou a Ruskem kolem Berlína do vánoc. V Americe byli voláni do zbraně rezervisté a v západní Evropě byly zvyšovány stavy amerických posádek. V Americe se nádhavě mluvilo o plánu na stavbu rodinných a skupinových protiatomových krytů v rámci civilní obrany. Bylo dusno i úzko.

V Africe v Kongu kráse tehdy vřelohla. V Alžírsku, které se v těchto dnech už ukřídňuje na ce-

stě k nezávislosti, zuřila válka na široké frontě. Není pravda, ještě v Alžírsku všemu konec, ale ve srovnání s dobou před rokem můžeme říci, že nejhorší je už za námi. Loň v této době se také plnou parou rozvíjela sovětská intrka proti organizaci Spojených národů. Chruščov chtěl světovou organizaci míru podkopat zespo- du jednak finančně, jednak organizačně svým návrhem na trojčlenné direktorium v sekretariátě, to jest návrhem na pověsnou trojku, kterou by ovládalo sovětské veto.

Těžké stíny visely tedy nad všemi kontinenty v létě 1961. Pro roce není ovšem politické nebe ještě bez mraků. Není pružné a jasně modré. Je na něm dost oblaků na to, aby se mohla velmi rychle zase shluknout a vytvořit černá mráčka s bouřkovým oranžovým okrajem. Co se nestalo loň, může se ještě stát. Ale na druhé straně nemůžeme nevidět, jak průběh uplynulého roku překazil některé plány, intriky a čile sovětského bloku, ačkoliv se loň v

létě zdály takřka na dosah ruky pro komunisty.

Uvedeme ve stručném přehledu ty hlavní chmury, které sklíčovaly celou řadu lidí zde i v Československu před rokem. Na příklad před rokem se počítalo leckde s tím, že se Afrika, oproštěná od západoevropského kolonialismu, vrhne rovnou do náručí komunistů. To se nestalo.

Před rokem byly také vyslovovány předpovědi, že Castrova Kuba rozšíří svůj vliv na celou oblast latinské Ameriky a podkope a rozvrátí její postup k demokracii a prosperitě. Ani to se nestalo.

O komunistické Číně se loň říkalo, že milovými kroky postupuje k hospodářskému potenciálu velmocí. Čekalo se, že čínský obr bude působit na Asii jako přitažlivý magnet. Dnes naopak odpuzuje. Jediné co je letos na Číně vpravdě obrovského, je její hlad a mizerie.

Ale snad nejvýraznějším rysem vývoje ve svobodném světě je prosperita a politické srůstání západní Evropy ve vyšší celek. Ko-

likrát už komunisti prorokovali západní Evropě rozpad, mizerii, politický rozklad, hladomor a bídu, protože odmítá komunismus a udržuje partnerský poměr k Americe. Úvodníkář listu N. York Times, Reston, v pátek dobře vystihl, jak se zde komunisti přepočítali, v těchto slovech: "Evropa se nerozestoupila hospodářsky. Evropa se také nerozpolitila politicky. Naopak, Evropa je ve středě hospodářského a politického přerodu a politického srůstání. Od doby vzniku Spojených států amerických svět nezažil tak vzrušující drama, jakého je svědkem v Evropě."

Západoevropská střední cesta, která kombinuje plánované hospodářství se svobodnou iniciativou a politickou svobodou se sociálním zabezpečením od kolébky do hrobu, má dnes takový úspěch i přitažlivost, že se západoevropský systém stává pro četné národy vzorem. Hospodářský plán plus svoboda slova a podnikání zdá se mnoha mladým státem v

(Dokončení na st. 4.)

KUS ČESKÝCH DEJIN V ERBECH NIŽŠÍ ŠLECHTY

Karel Schwarzenberg

Když jsem ve vídeňském Správním archivu hledal rodopisná data, našel jsem tam rukopis, velmi významný pro dějiny české gajovské ústavy. Za dob Františka Josefa I. obrátila se totiž řada českých rodin na panovníka se žádostí o uznání staročeského šlechtictví — zčásti by k lidu, oklamání pražským padělatelem starých listin. Aby se ministerstvo vnitra vyznalo v poměrech české šlechty, sepsal tehdy baron Haerdtl přehled: „Der böhmische Adel.“ Z něho vyjímáme podstatu následujících údajů.

Rozpaky císařské vlády se ovšem netýkaly české vyšší šlechty — stavu panského. Právní poměry tohoto stavu byly již XV. stoletím zcela jasné, počet rodin panských, jak předbellohorských tak později přijatých, byl dobře znám. Nejasné byly některé náležitosti těch šlechtických rodů, které ku stavu panskému nenáležely — a jejich právní poměry tedy vyšetřoval baron Haerdtl. Při tom nejprve vylíčil stav věci před nastolením Habsburků — to jest za Vladislava II.

Tehdy v Čechách stávala skupina, která se šlechtictví blížila, ale ke šlechtě nenáležela. Král totiž měl právo udíleti erbovní listy, a to komukoli, třebaš měšťanu nebo poddanému: vždyť takové udělení neznamenal povýšení do stavu šlechtického. Aby byl nový erbovník do stavu šlechtického přijat, k tomu bylo třeba nejenom případného propuštění z poddanství, nýbrž také svolení stavu rytířského. Byli-li kdo nově do stavu rytířského přijat, nazýván byl „slovutný panoše“ on i jeho syn. Teprve vnuk povýšeného byl titulován „urozený vladyka.“ Tak stanovilo sněmovní snesení z r. 1492, které zároveň stanovilo, že potomek vladyckého rodu, za rytíře pasovaný, má být zván „urozený a statečný rytíř.“

Později ovšem obyčej pasování na rytíře přestal. Tu pak všichni vladykové byli titulováni urozenými a statečnými rytíři. Byl tedy v Čechách předbellohorských jen jediný nižší stav šlechtický, jehož členové se nazývali buď vladykami nebo rytíři — a ponze v prvních dvou pokoleních novotného rodu panoši; pokud pak kdo z tohoto stavu byl zemanem to je držitelem deskového statku, mohl sedati na sněmu v lavicích stavu rytířského.

Měšťané tři měst pražských mohli zároveň náležet stavu vladyckému — jakož měli i bez toho všichni právo držeti deskové statky. Jinak mohl měšťan být pouze erbovníkem, a jako takový ku žádnému stavu šlechtickému nenáležel.

Tento právní stav byl potvrzen Obnoveným Zřízením Zemským z r. 1627 a královskými Deklaracemi z r. 1629; s touto ovšem změnou, že nyní ku nabytí rytířského stavu stačilo královské udělení, a rytíři při přijetí nového člena mohli nanejvýš vyšetřiti je, ho doklady.

Než na tom nepřestala pobellohorská vláda; působil na ni zřejmě vliv poměrů v Rakousích. Tam byl rytířský stav vyšší skupinou; níže byli zařazeni prostí šlechtici, kteří rytířský titul nenosili a na sněmu místa neměli. Vláda předpokládala, že v Čechách musí být nejnak. Začala tedy považovat předbellohorské erbovní listy za povýšení do tohoto prostého šlechtictví, což bylo arci výhodou pro nejednu rodinu státního úřednictva nebo městského patriciátu. Ale zároveň se vláda postavila na stanovisko, že stav rytířský musí být výslovně udělen. K nově poštěchtěným, k panošům, pak počítala omylem i vladyky, které chtěla od rytířů rozlišovat. Než síla české tradice se prosadila a pořád bývali vnucováni nově poštěchtěných počítati ke stavu rytířskému.

Příznačné pro ovzduší baroka bylo ustanovení z r. 1678, kterým se zapovídá „dvojího stavu užívání.“ To jest: měšťan nyní nemohl být zároveň rytířem. Odpovídalo to politickému úpadku Pražanů.

Nová změna nastala v důsledku správní reformy, která spojila če-

skou kancelář s rakouskou. V roce 1752 nařídila Marie Terezie, aby od té chvíle byly — spojenou kanceláří česko-rakouskou — vydávány jenom listy na společné šlechtictví české i rakouské. Než i tu se projevil opatrný, kompromisní duch tereziánské vlády.

Změna byla provedena tak, že česká ústava zůstala nedotčena. Bylo ovšem právem samovláděho panovníka, propůjčit český šlechtický titul komukoli. Ale inkolát — to jest to právo obyvatele, které dorozovala získání deskového statku a hlasu na sněmu — inkolát, pravím, byl i nadále podmíněn udělením stavu rytířského a nad to přiznáním k zemi, t.j. slibem věrnosti. Ostatně, a to je zase příznačné pro rakouské poměry — tereziánské předpisu nebylo ani veskrze dbáno: podle libovůle, žadatelů či kanceláře se stávalo, že bylo prostě uděleno šlechtictví české.

Postupně ovšem došlo ku změně staročeského způsobu. Přestal samočinný vzestup prostých šlechticů — a tedy i vladyků, kteří stav rytířský neprokázali — do stavu rytířského. Konečně dvorská kancelář to prohlásila za „nesrovnalost“, aby bez výslovné vůle mocnářovy mohl šlechtic dosáhnout vyššího, totiž rytířského, útlulu. Císař František pak opravdu v r. 1825 ve věci Ledvinky z Adlersfeldu rozhodl, aby toto bylo pravidlem — aby stav rytířský byl vždy předmětem výslovného udělení.

Bylo zajisté právně-dějinným omylem, chtěla-li předbřeznová vláda takto od sebe dělit vyšší stav — rytířský, a nižší prý skupinu starých vladyků a prostých šlechticů. Než omyl ten neměl snad protičeskou tendenci, jak by se na první pohled zdálo. Stejným omylem totiž bylo tehdy ublíženo některým rodům v Rakousích. Ty byly zařazeny mezi prosté šlechtice proto, že neprokázaly výslovné udělení titulu rytířského — ač náležely středověké šlechtě a tudíž stavu opravdových starých rytířů.

Takto tedy v r. 1844 prohlásila dvorská kancelář omylně, že třída vladyků je totožná s nejnižší skupinou staročeské šlechty. To bylo jen potud správné, že arci před Bílou Horou nejnižší skupinou šlechty v Čechách byli vladykové — jenže ti právě byli totožní s rytíři; a pod nimi byli erbovníci-nešlechtici. Po Bílé Hoře, kdy pouzí erbovníci vymizeli nebo byli zařazeni mezi pouhé šlechtice, historický název vladyků neměl být přiznán této skupině, nýbrž stavu rytířskému. Omyl ten nebyl ovšem účedně napraven ani po r. 1848.

Ze těchto okolností potomek rodiny, poštěchtěný po Bílé Hoře, když nemohl dosáhnout uznání stavu rytířského, začal se psáti „vladykou z Drachentalu.“ To mu vláda zakázala s tím centralistickým odůvodněním, že v rakouské stupnici titulů není vladyckého titulu — a s tím správným odůvodněním, že užívati vladyckého titulu není zvykem. Vladykou zůstal člen rytířského stavu titulovali druzí — sám se tak nikdy nepsal.

Ukončíme svůj krátký přehled připomínkou, že také vídeňský rodopisný časopis „Adler“ se ujal otázky staročeského šlechtictví a koncem minulého století uveřejnil řadu zajímavých prací o jeho vývoji.

ADVOKAT a VEREJNÝ NOTAR GEORGE BEN, B.A.

1134 Dundas St. West
Toronto 3, Ont.

Kanc. LE. 4-8431
Res. LE. 3-4855

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí
veškerý Plumbing Heating, opravy a
nové práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING
COMPANY

Votejte LE 3-8396

MEZINÁRODNÍ ZRCADLO

Karel Holan

OBRAZ KONGA PO DVOU LETECH

Obraz Konga má po dvou letech nezávislosti navenek stejné rysy a stejné barvy, jaké jsou společně nezávislým africkým zemím: barevné přehlídky, limusiny, pestré uniformy, zlaté generálské epolety a bohatá výzdoba státních hodnostářů. Ale za leskem slavnostní fasády leží stíny neradostné skutečnosti. Poslední sklizeň kávy a bavlny, které patří k hlavním článkům konžského vývozu, zůstala hluboko pod úrovní minulých let, produkce palmového oleje zašantročili šmelinári. Tisíce a tisíce lidí z provincie prouží za práci do Leopoldville, kde každý třetí dělník je nezaměstnaný. Obchody jsou prázdné, jen cigarety a pivo jsou normálně k dostání. Ceny rostou každým dnem a vláda tiskne na úhradu státních výdajů nové bankovky.

Státní příjmy za duben dosáhly, přepočteno na americkou měnu — 14 milionů, vydání 36 milionů dolarů, to je dvaapůlkrát tolik. Čtyři pětiny státních výdajů jdou na státní zaměstnance, zejména na platy 25 tisícové armády. Platy vojáků jsou nesrovnatelně vysoké, aby se zajistila jejich poslušnost a lojalita. Vláda je nejpočetnějším vládním shromážděním na

světě: je v ní 41 ministrů, to proto, aby se dostalo na všechny kmenové a politické frakce.

Korupce je běžným zjevem ve státní administrativě; železnice nejedí, silnice jsou nesjízdné a dvě třetiny nákladních automobilů jsou vyřazeny, protože nejsou náhradní součástky na jejich opravu. Kořistění a krádeže jsou běžným zjevem. Nedávno poslaly Spojené národy do Konga 64 soudců na pomoc justici. Prvnímu soudci, který přijel do země, zmizela aktovka, ve které si vzal knihy o trestním právu.

Toto je neradostná bilance dvou let samostatnosti Konga. Ale je to jen její stinná stránka. Patří k ní také světlé body, především skutečnost, že ministerský předseda Adoula je muž nadprůměrných schopností, který dělá za daných okolností všechno, co je v lidských silách, a pracuje houževnatě na nápravě. Divoký původní chaos pomalu mizí. Ale sebevydatnější pomoc a sebevětší houževnatost Adoulova nemohou zachránit Kongo, jestliže nebude rozřešen nepalčivější problém začlenění Katangy. Bez bohaté Katangy s jejím nerostným bohatstvím nemůže Kongo hos-

podářsky žít. Měděné doly Katangy vynášejí nejméně 50 milionů dolarů ročně. Měsíce a měsíce jednal Adoula se zástupcem Katangy, Tsombem, o začlenění Katangy do federálního Konga. Adoula nabídl revisi ústavy, aby mohla dostat Katanga rozsáhlou autonomii. Ale Tsombe žádá stát ve státě; Katanga má mít na dále vlastní armádu a vlastní policii. Z výnosu měděných dolů nabídl Tsombe ústřední vládě velkoryse dar 2 milionů dolarů. Nakonec prohlásil, že je unaven, odtěl z Leopoldville a předal výkon prezidentského úřadu svému zástupci, aby si odpočinul. Jen čtyřčlenná komise odborníků pokračuje se setrvačností v jednání s ústřední vládou.

11.červenec je národním svátkem Katangy. V ten den před dvěma lety se prohlásila samostatným státem. Tsombe ohlásil, že výročí bude oslaveno s mimořádným leskem. Mezi Leopoldvillem a Elizabethvillem roste na pěti a jednotky Spojených národů dostaly příkaz, aby byly ve zvláštní pohotovosti. Kongo se podobá obru plnému nemoci a slabosti. Problem Katangy je otázkou života nebo smrti.

MEZI INDIÍ A ČINOU PŘIHOŘIVA

V těchto dnech vyšlehl v dou-tnajícím napětí mezi Indií a komunistickou Čínou nový plamének, a Peking, jak se zdá, do něho vytrvale fouká. Zahraniční ministerstvo rudé Číny poslalo Indií ostré memorandum, ve kterém se po starém zvyku útočí na Indií, že prý indické jednotky zatlačují v jedné pohraniční oblasti čínské rudoarmějce, snaží se jim odříznout spojení se zázemím a obsazují prý strategické body, které před tím podle práva drželi Číňané. Čínské jednotky, podle pekingského memoranda, projevovaly při celém incidentu neslychanou zdrženlivost. Nestříleli, jen naléhavě indickým vojákům domlouvali a vysvětlovali — ale ti si prý nedali říci. Číňané tedy ustoupili, ale je z toho nebezpečná a nesnesitelná situace, která by snadno mohla vést k velkému vojenskému incidentu — zkrátka, kdyby prý nebylo čínské zdrženlivosti, málem by byla válka. Ale je prý třeba varovat a připomínat New Delhi, že si hraje s ohněm. Tolik čínské memorandum. Skutečnost je trochu jiná, i když není obalena do tak dojemných slov, jakými oplývá slovník čínských rudých diplomatů. Nikoliv Indiíci

voiaci, ale činští se dali v oblasti, o které mluví Peking, na pochod a postoupili opět hlouběji do indického území. Zkrátka Peking opět podle anekdoty se chová tak, jako onen chytrácký advokát před soudem, kde hájí klienta, jehož pes pokousal žalobce. Mazaný advokát byl tak výmluvný a přesvědčivý, že nakonec soud nabyl dojmu, že nikoliv pes pokousal žalobce, ale žalobce psa.

Ale ať se nyníjší epizoda v čínsko-indickém sporu vyvine jakkoliv, jedno už je z ní zřejmo: že je totiž Peking rozhodnut živit pohraniční spor s Indií a udržovat napětí v této oblasti i v době, kdy se zostřila krize kolem ostrovtv Guemoy a Matsuo. Peking si v poslední době neobyčejně posílil strategickou základnu proti Indií diplomatičky. Dohodl se nejprve s Burmou o vyřešení vleklých pohraničních sporů, pak podepsal stejnou dohodu s Nepálem a konečně v poslední době si nápadně předehráží Pakistan, se kterým má Indie vleklý spor o Kašmír, jen aby zesílil Indií na mezinárodní frontě. Indický Nehru reagoval sice na pekingské tahe v nedávné předvolební kampani silnými slovy, ale ani samotná in-

dicická veřejnost není zcela přesvědčena, jak ukázala reakce na kandidaturu Nehruova důvěrníka Krišny Menona, že Nehru skutečně svá slova o tom, že Indie bude s Čínou o pohraniční území třeba i válčit, myslí vážně. Jediné gesto, které Nehru a jeho ministr národní obrany oznámil, bylo jednání o dodávku sovětských stíhačích letadel a stavbu letecké továrny. Ale ani indická ani mezinárodní veřejnost si nebyly jisty, že jde o posílení indické obrany proti čínskému útočníku. Nechyběly hlasy, že šlo spíše o akci namířenou proti Pakistanu. Ale přes tyto pochybovačné připomínky, přijali mezinárodní pozorovatelé sovětskou ochotu dodat Indií letadla v době, kdy Peking zůstává pohraniční spory s Indií, s neobyčejným zájmem a vtravými otázkami; je vskutku rozpor mezi Moskvou a Pekingem o politiku vůči Indií tak daleko, že by mohlo být použito zbraní dodaných Indií, proti čínským soudruhům? A jestliže ano, jakou cenu má poslední hlučná ujišťování Nikity Chruščova, že Moskva a Peking jsou nerozluční spojenci a že nic na světě nezničí jejich vzájemnou solidaritu?

OBRAZKY Z CESTY DO KALIFORNIE

Potom hned přijdou indiáni a jejich rezervace. Žijí uboze, v nejzoufalejších chatkách, které si člověk může představit. Měl jsem pořádek dojem, že to všechno bylo připraveno pro turisty. Nevím, zda moje domněnka byla správná, ale napadlo mi, že tyto lidi by měli žít alespoň tak dobře, jako zbytek Nového Mexika. Jsme více než pět tisíc stop vysoko, jsou zde stopy vulkanického řádění, zeleně téměř mizí a člověk z těch nízké nekonečných rozhledů je smutno. . . .

Podé mnou údolí — teplá a široká, jak rozpařená náruč matčina. Vitající a najednou svoji velikostí studená. Měním je Nové Mexiko, nyní chladné a nepřijemné a netečné, se spoustou studené třetích balvanů, všichni právě nad cestou, kde projíždím. Balvany rozměru nevidaných a tak mi prosím napadlo, abych tvrdě přišlápl pedál. Co kdyby. Mám rád kámen, jako takový, ale člověk z Vysočině českomoravské sem prostě nezapadá. Měli jsme lomy na nejkrásnější žulu v okolí. Pamatuji se, jak odstřelovali, po varovném zatroubení. Vždycky jsem byl blízko. Fascinovala mě lámání skal. A někdy, když byl v dobré náladě, pan Příšek nás svezl na „graniku“ r. t. pustil nás dolu, na dno lomu a to byl náš svátek kluku.

A zde je Arizona. Opět hodiny jízdy, poněkud jiné planiny, poseté pro změnu nespočetnými druhy kaktusů. Ze začátku je to nové a zajímavé, ale v díle-li kaktusy kam oko dohlédne, veliké jako naše jabloně, musím se přiznat, že už nemám kaktusy rád.

A opět hory, zase trochu jiné, než v Mexiku. Někdy jsou špičatější, studenější ještě s většími balvany. Vůbec se mi to nelíbilo. A zase pověť. Chťel bych se o nich zmínit. Jsou zde, ale spíše bych je nazval stepi. V našem slova smyslu, poušť znamená písek. Zde je to trochu jiné. V době, když já jsem projížděl, byly zde alespoň keře kaktusů. A tak poutník vidí alespoň něco zeleného.

Z tradiční „Route 66“ odbočili jsme, abychom viděli jeden ze záznaků, které normální cestovatel musí vidět. Věřím, že každý, kdo vidí „Grand Canyon“ po prvé mi dá za pravdu. Teprve tady člověk pochopí svou malost a pozná velikost matky Přírody.

212 mil dlouhý, 9 mil široký a mili hluboký. Toto jsou jenom čísla. Při pohledu do té hloubky roztomil se zastaví, oči do široka otevrou a divák se dívá na nejkou zelnější zůžitek svého života. . . .

Velkélepe, zarážející, neuvěřitelné, nutící zamyslet se sám nad sebou. . . . Ty záračné skupiny skal divoce formované, připomí-

nající architektury největších kostelů světa. Dálky a modré, opět jinak zabarvené, velké nebe, dodávající těmto dojmům zvláštní příchuť. A hory kolem kaňonu. Vrcholky temné a skalnaté, dosahující přes osm tisíc stop, stále ještě přikryté sněhem. Je to nezapomenutelný pohled. A zde kolem kaňonu jsem dýchal nejčistší vzduch své cesty. Ty lesy kolem, téměř výhradně složené z borovic, tolik voní a připomínají domov, se svými otevřenými pasekami; provoněné, čisté a průhledné. A neodolal jsem. Musel jsem zastavit, lehnout si do měkkého mechu, zhluboka vdechnout silný, pryskyřici, jarem a sluncem provoněný vzduch Arizony.

Díval jsem se na širokánské, modré nebe, vzpomínal na domov, na své nejdražší, na úhu nejkrásnějších vlasů, kterých jsem se směl dotýkat. Kolem byl mrak a napadlo mi, že snad v celém svém životě mi nebylo tak dobře. Vůbec se mi nechýlo loučit se s tímto místem.

Jsme již blízko. Cesta utíká již velmi rychle. Přenocujeme v Las Vegas. Přesto, že jsem zde viděl Dean Martina, prakticky jsem neviděl vůbec nic. Toto místo zasluhuje samostatného článku a slibil jsem si, že se tam brzy vypravím. Za jeden večer se nedá napsat moc.

12.července 1960

ZE SPORTOVNIHO SVĚTA

KOPANÁ

Manchester United, významné mužstvo anglické ligy, koupilo zpět z FC Torina skotského útočníka Denise Law za 322.000 dolarů! Je to největší dosud obnos, jaký byl zaplacen ve V. Británii za fotbalový přestup. Britům se v Itálii nelíbí a hlavně jim nesvědčí horké podnebí. Po odchodu Greavese z Milána zpět do Tottenham Hotspur, Law je dalším hráčem vracejícím se zpět do V. Británie. FC Torino současně našlo náhradu za skotského interuacionála, neboť získalo z Real Madrid útočníka del Sola.

V Kanadě Profesionální Liga spěje ku svému závěru. Na špičce tabulky jsou italské kluby Roma a Italia, třetí je Toronto City. Značné zlepšení vykázala Italia Toronto, v jejích řadách hraje též dva hráči Juventusu Torin — Montico a Piotti. Roma má ve svém mužstvu ponejvíce Jihoameričany. Každý z těchto dvou investoval letos do nákupu hráčů 75.000 dolarů! Italia zůstává jediným klubem pětileté ligy, která má stálý kádr příznivců — průměrně kolem 5.000 na zápase. V Národní lize vede Olympie před Hungarií, Ukrajinou a Itálií Oshawou. V Oshawě jsou často návštěvy větší než na zápasech na Stanley Parku v Torontě.

TENNIS

Davis Cup se blíží k závěrečným zápasům. Ve finále evropské ho pásna se utká Itálie se Švédskem. Itálie hladce vyhrála An-

glii 5:0, zatím co Švédové porazili Jižní Afriku. V americkém pásmu Kanada prohrála 0:5 s USA, v Clevelandu. Také letos je Austrálie velkým favoritem. Ve Wimbledonu čtyři semifinalisté byli Australané a vítěz dvouhry Laver vyhrál letos ve všech významných soutěžích na mistrovství Francie i Itálie a chystá se získat titul mistra USA.

LEHKÁ ATLETIKA

Američan Oerter, který vyhrál dvakrát po sobě Olympijské hry, překonal opět světový rekord ve vrhu diskem, výkonem 62,44 m v rámci mezinárodního utkání USA - Polsko, které vyhráli Američané 131 - 81 bodů. Kanadský vytrvalec Kidd startoval v Londýně v běhu na 3 mile, kde skončil o vteřinu druhým za Angličanem Tullohem v čase 13:16 min. Kidd, jehož styl běhu připomíná Zátopka, je velkou nadějí Kanady pro příští Olympiádu. Nový rekord v běhu na 100 m docílil Zielinski časem 10,2 sec.

CYKLISTIKA

Tour de France, nejpokladnější cyklistický závod světa vyhrál již po třetí Francouz Anquetil. Podobným úspěchem se mohou pyšlit jen dva cyklisté Bohet, Francie, v letech 1953, 1954, 1955 a Belgičan Thys 1913, 1914, 1920.

PLAVÁNÍ

Nového plavce světové úrovně má Záp. Německo. Je jím Hetz, který překonal světový rekord na 400 m volný způsob za 4:53 min. a dva evropské na 200 a 800 m vol.

způsob. V ženách novou držitelkou světového rekordu na 200 m znak je Japonka Tanaka za 2:32,1 min.

JEDINÉ VÍTEZSTVÍ NAD BRAZILIÍ

Zodpovídáme dotaz čtenáře z Montrealu, který chce vědět, zda Československo porazilo někdy v mezistátním fotbalovém utkání Brazílii. — Stalo se tak jednou v přátelském utkání a sice v roce 1956, kdy čs. národní mužstvo na zájezdě v Jižní Americe vyhrálo v Rio de Janeiro nad Brazílií 1:0 před 130.000 diváky.

KRAJANÉ SPORTOVCI

L. Vornáček, býv. atlet SK Slavie, žijící v Pensylvánii, je nyní úspěšným golfistou.

Vycpálek, býv. střední útočník SK Slavie Praha, je trenérem diváckého fotbalového klubu v Itálii Valdarno.

Max Marinko, stále jeden z nejlepších stolních tenistů v Kanadě s úspěchem skončil univerzitní studiu.

Borecký mladší, syn býv. hráče, patří mezi nejlepší tenisty - juniory v Kanadě.

Jan Petlička, přední činovník Československých Američanů N. York je plně zdrav po zdařilé operaci.

Polívka v Kanadě docílil řadu úspěchů v automobilových závodech.

Fotbalisté býv. Sparty Toronto byli pozváni do Clevelandu, kde sehraji přátelský zápas s místní jedenáctkou krajanů, pravděpodobně v neděli 19. srpna.

JAK SE ŽIJE V SATELITNÍM ČSSR

V plavkách do svobodného světa.

Vídeňský list "Die Presse" přinesl 25. června tuto příznačnou zprávu: "Oděni pouze v plavkách, uprchli v neděli 24. června ráno dva mladí Slováci, 22letý mechanik Marek Ch. a 17letý Pavel K., přes Dunaj u Thebeny v lodičce do Rakouska. Pocházejí oba z Bratislavy. Motocyklisté, které potkali u Wolfsthalu jim darovali šatstvo a odkázali je na četnictvo. Tam požádali Slováci o azyl. Marek Ch. byl v květnu odsouzen pro krádež slepic k vězení na sedm měsíců a měl nyní nastoupit trest. Pavel K. letos ukončil povinnou školu a chce se za všech okolností stát odborným dělníkem, ale jeho nemocný otec není s to mu umožnit učení.

★

Bude most přes Nuselské údolí?

Hospodářské noviny z 1. června se rozepisují o projektu stavby mostu přes Nuselské údolí. List uvádí, že most má mít dvě etáže, z nichž spodní bude vyhrazena elektrické dráze, která bude na obou koncích mostu ústít do tunelu. Horní etáž má sloužit automobilové dopravě a chodcům. Stavba má být zahájena v roce 1963 a ukončena do r. 1966.

★

Jak lákají cizí turisty k návštěvě ČSSR.

Čs. režim si vymyslel "americký" způsob, jak přilákat turisty z cizích zemí do Československa. Podle "Večerní Prahy" z 18. června. "Dne 18. června uvítal na ruzyňském letišti náměstek ředitele Čedok St. Ježek 19 členovou skupinu amerických turistů, v níž je také James K. Wood z Long Beach v Kalifornii — 1.500.000 návštěvník Čedoku v Praze, J. K. Woodovi připravil Čedok zvláštní prémii — zdarma týdenní pobyt v Československu."

★

Problémy s cikány.

Právda z 19. června přináší závažný článek o životě občanů cikánského původu v ČSSR. Píše, že v Československu žije 150.000 obyvatel cikánského původu, většina z nich na Slovensku a 70.000 z nich ve Východoslovenském kraji. V jejich životě je stále ještě mnoho problémů. Převážná většina z nich je zaměstnána výhradně jako nekalifikovaní dělníci. Výjimkou je například KOVOSMALT ve Filakově, kde velký počet cikánů vykonává kalifikovanou práci. Vážné problémy jsou podle slovenského listu dosud se zarozováním cikánské mládeže do učebního poměru, dále řešení jejich bydlení i docházka cikánských dětí do školy.

Američti milionáři "závidí" čs. spotřebitelům.

Čs. tisk spustil v těchto dnech kampaň, která se snaží namalovat čs. spotřebitelům, že jim jejich zásobování závidí celý svět — dokonce i američti milionáři. Před časem se jeden list vyklíboval "americkým milionářům", že už nedostávají kubánská "havana", která si teď spokojeně pokuřují čs. pracující. Časopis "Svět v obrazech" zase popsal chudý, bezmasý oběd vyhládlého amerického dělníka. "Svobodné slovo" 20.

OMYL NEBO NEDOSTATEK ODVAHY

Dokončení se strany 1

Když 9. července 1947 přišlo známé ultimatum z Moskvy, bezmocnost Československa v soustředění Ruska dokresloval špatný stav prezidenta Beneše. Právě tehdy prezident Beneš byl postížen novým záchvatem mozkové mrtvice, jeho vyjadřovací schopnost byla na čas paralyzována. A moskevské hrozby paralyzovaly politicky ostatní demokratické vůdce do takové míry, že po tvrdé debatě s komunisty nakonec přistoupili na sovětské ultimatum. Československo odvolalo účast na Marshallově plánu a tak se podrobilo cizí vůli, cizím zájmům, cizí nadvládě. Byl to začátek konce. Datum 9. července bylo vepsáno do československých dějin jako vlastně už třetí datum ztráty samostatnosti a podrobení země cizí vůli. Český stát — a jeho následovník Československá republika — nebyl nikdy podroben totálně cizí vůli naráz, jedním dramatickým záhorem. Vždy to bylo jakoby na splátky, na etapy, postupně, aby se okolní svět příliš nevyplašil; jakoby se dobyvatel bál, že pohlcení klíčové země ve střední Evropě jedním douškem předčasně probudí Evropu, že to předčasně zazní jako na poplach, že změna v srdci Evropy zvrátí dosavadní rovnováhu síl. Konec konců ani bitva na Bílé hoře nebyla závěrečným koncem české samostatnosti — nýbrž začátkem konce. Hitler vědomě a plánovitě vymazal Československo s mapy Evropy postupně ve dvou fázích od sebe oddělených. Napřed zabral pohraniční kraje po Mnichově. A šest měsíců na to, když už Evropa vzala na vědomí, že Československo není plně samostatné, zabral zbytek — okupaci a štěpením státu 15. března 1939. Podobně si počínalo Rusko.

června pokračuje v této fantasmagorii a píše o kubánských poměrech: "Kubánský pomeranč je druh, který jsme u nás dosud nepoznali. Kulatý s hladkou, skvrnitou kůrou. Řeklo by se — nevábného vzhledu. . . A přece po tomto pomeranči touží americký milionář." Ovšem americký milionář touží — podle "Svobodného slova" marně: "Kubánský pomeranč si našel spolehlivě cestu na náš stůl a tam už zůstane." Jménem všech "amerických milionářů" k tomu lze dodat jen upřímné přání: "Dobrou chuť!"

Z P R Á V Y

DR. J. ŠIKURA, člen výboru odbočky ČSNS v Torontě, dožil se minulý měsíc v plném zdraví 60ti let.

OBRAZKY ZCESTY

Dokončení se strany 3.

A potom po nekonečném stoupání, cesta se přelomí a najednou jsem měl před sebou pohled, jenž každého, kdo cestuje na Západ prostě ohromí. Zde se otevírá nejzáračnější obraz, o kterém jsem jen četl. Je to velká a imposantní. Začali jsme klesat s výšim do údolí. A obzor se rozšiřoval. Napadlo mi, co by asi veliký Březina napsal o těchto zázracích. Vzpomínám na jeho "Stavěcí chrám", na jeho "Ruce". Vím, že by použil výrazů, dosud neslychaných.

Prudký, ale velmi teplý vítr hnul chomáče trav a křovin, stočených do bílých mliců přes naši cestu.

A na obzoru, jako křičící prstoví naryslovených nálad, vztýčují se proti bizarním oblakům těla útvarů, jež jen matka Příroda dovede vytvořit. Tyčící a žalující proti rozsvícení nebi; A nekonečné a daleko sahající stepi. Vím, že to myšlenku, jak malý je člověk. A jak velká je příroda a Bůh. . .

Jsou to dojmy tak veliké, neočekané a překvapující, že normální myšlení zůstává stát. Ty nekonečné prostory pustin. Ty bílé zelené lány kolébají se rozhozenými tečkami stád. Ano, stáda jsou stále zde a napadají mi, kdo asi se o to všechno stará.

ZAJÍMAVOSTI

Italská firma FIAT postaví v SSSR továrnu na výrobu traktorů.

POJIŠTĚNÍ VŠEHO DRUHU

ZIVOTNÍ, ZDRAVOTNÍ, PENSIJNÍ
AUTO, POŽAR, OBCHODNÍ,
VELIN INSURANCE AGENCY
DR. D. VELIN
Tel.: HI 4-1593 - EM. 8-6121
DON MILLS, ONT.
115 PLATEAU CRESCENT

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídka očí - Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovorný česky
470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

PROCK INSURANCE AGENCY

124 PANDORA CIRCLE
SCARBORO, ONT.

AXminster 3-7916

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

DR. G. MRÁZ

ZUBNÍ LÉKÁŘ

605 BLOOR STREET WEST

TEL.: LE. 71841

Ordinuje dle úmluvy.

LETY PŘED 16. VII.

ÚSPORA 8 %

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

NOTARY PUBLIC

1 ADELAIDE ST. E.,

(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

president.

YAROSLAV HUEBER

(Dr. Jur.) LL.B.

Tel.: EMpire 8-5536

Ste 215

NOTÁŘ A ADVOKÁT

57 Queen Street West, Toronto 1

Hledáme spolehlivou — jemnou paní nebo slečnu ku dvěma malým dětem. Nemusí uklízet neb vařit. — Nabízíme vlastní pokoj s televizí a koupelnou — českou stravu — dobrý plat. Napište ihned na P.O. Box 487 Brantford.

ROK POLITICKÉHO DĚNÍ

Dokončení ze strany 2

Africe, v Asii a v latinské Americe nejlepší alternativou. Západní Evropa, kdysi nejvíce nenáviděná jako primý koloniální utlačovatel, připadá většině států v Asii a v Africe jako vzor, z něhož by se mohly poučit a s nímž by mohly spolupracovat. Ne komunistické totalitní řešení, ale západoevropská třetí cesta připomíná k sobě dnes pozornost málo vyvinutých zemí.

Tento vývoj znovu ukázal vnitřní sílu demokratického světa a odkryl slabiny sovětského světa, viz zvýšení cen masa a másla v Rusku, krize zemědělské výroby, a snížení životní úrovně pracovníků vrstev za železnou oponou. A s tímto vývojem jde ruka v ruce vzrůst sebevědomí a sebevědomí svobodného světa. Tento psychologický stav západního světa je při tvrdé soutěži s výbojným komunistickým při nejmenším tak důležitý činitel, jako čísla z výroby oceli nebo masa.

Při vši opatrnosti pokud jde o další nebo bezprostřední budoucnost, závěr tohoto přehledu nutně dopadá optimisticky pro vše demokracie, svobody a míru ve světě.

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

MODERNÍ POKOJE,

EVROPSKÁ,

FRANCOUZSKÁ KUCHYNĚ,

OBCHODNÍ, BANKETNÍ A

SVATEBNÍ MÍSTNOSTI

K DISPOSICI

ST. REGIS HOTEL

392 SHERBOURNE - WA 1-4135

Majitel: Otto Day.

Hodláte-li cestovat kamkoliv

AIRSEALAND

TRAVEL SERVICE

684 BLOOR STREET WEST

ODBORNÉ VAM PORADÍ

W. J. MARTINEK

KANCELÁŘ: LE. 1-4661

RES.: RO. 9-3714

Lístky na

splátky neb za hotově

SVĚTOZNAMÉ AUTO BMW 700

See the luxurious

BMW

SEDAN

- 50 mil na 1 galon
- 85 mil rychlost
- 65 mil průměrná rychlost

Spolehlivý, úsporný,

čtyřsedadlový vůz

Poslední modely právě došly

SEDAN \$ 1795 - COUPE \$ 1935

TEŽ OJETÉ VOZY NA SKLADĚ

25 RONCESVALLES AVE, TORONTO

Z. A. MARTINEK

LE 7-4167

ČESKÁ CUKRÁRNA

V HAMILTONĚ

doporučuje

vídeňské dorty

mandlové a ořechové,

české punchové dorty

a výborné zákusky

JOE'S

BAKERY & COFFEE SHOP

213 KING ST. E. — JA 9-2323

Navštivte naši kavárnu!

Ušetříte na nábytku,

když nakoupíte přímo v továrně

UNITED FURNITURE FACTORIES

Showrooms

511 KING ST. W. - EM. 8-7316

Stereo HI-FI importujeme přímo

z Německa

3 POKOJE \$ 159.00

NOVÉ KOZICHY

NA MÍRU. PŘE-

MODELOVÁNÍ

Zboží so zárukou

Odborné opravy

FRANK PECH

238 KING ST. E. HAMILTON,

Ontario - Tel.: JA. 2-8925